

บทที่ถูกลืมน: การคุมขังชาวปาเลสไตน์และการบังคับใช้แรงงานในค่ายของอิสราเอลระหว่างสงครามปี 1948

สงครามอาหรับ-อิสราเอลปี 1948 ซึ่งชาวปาเลสไตน์เรียกว่า “นัคบา” หรือ “หายนะ” ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์ตะวันออกกลาง นำไปสู่การขับไล่ชาวปาเลสไตน์กว่า 700,000 คน และการก่อตั้งรัฐอิสราเอล ท่ามกลางความโกลาหลของการขับไล่หมู่บ้านและปฏิบัติการทางทหาร มีด้านหนึ่งที่ถูกลืมเลือนไป นั่นคือการคุมขังชาวปาเลสไตน์พลเรือนหลายพันคนในค่ายกักกันที่อิสราเอลบริหารจัดการ บทความนี้ใช้ข้อมูลจากรายงานของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) ที่ถูกปลดล็อกความลับและงานวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ เพื่อสำรวจว่าใครถูกคุมขัง สภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ดีร้าย ธรรมชาติของการบังคับใช้แรงงานที่ถูกกำหนด และการที่แนวปฏิบัติดังกล่าวละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มีอยู่ แม้เรื่องเล่าของฝ่ายอิสราเอลมักนำเสนอค่ายเหล่านี้ว่าเป็นมาตรการจำเป็นในยามสงครามเพื่อควบคุมผู้ที่อาจเป็นนักรบ แต่คำบอกเล่าจากฝ่ายปาเลสไตน์กลับเน้นการละเมิดอย่างเป็นระบบและการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งสะท้อนต้นกุนทางมนุษยของ ความขัดแย้ง

ใครถูกคุมขัง: พลเรือนที่ติดอยู่ในกองพล

ผู้ถูกคุมขังในค่ายเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพลเรือนปาเลสไตน์ ไม่ใช่คนรบ ถูกจับกุมระหว่างปฏิบัติการทางทหารของอิสราเอลเพื่อยึดครองดินแดนและสร้างเสียงข้างมากทางประชากรชาวยิว มีการประเมินว่ามีผู้ถูกคุมขังระหว่าง 5,000–9,000 คน ในสถานที่อย่างน้อย 22 แห่ง — มีค่ายอย่างเป็นทางการสำหรับการสำหรับเชลยศึก/แรงงาน 5 แห่ง และค่ายไม่เป็นทางการสูงสุด 17 แห่ง — ตั้งแต่ปี 1948 จนถึงปลายปี 1955 ค่ายอย่างเป็นทางการ เช่น อติลิต ไกล์โฮฟา, อิจลิล ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเยฟฟา, ชาราฟันด์ ไกล์หมู่บ้านชาราฟันด์ อัล-อามาร์ ที่ถูกทำให้ว่างเปล่า, เทล ลิตวินสกี ไกล์เทลอาวีฟ และอุมม์ คาลิต ไกล์เนกัเนีย รองรับผู้ถูกคุมขังส่วนใหญ่ มีความจุตั้งแต่หลายร้อยจนถึงเกือบ 3,000 คน ส่วนค่ายไม่เป็นทางการจัดตั้งชั่วคราวในสถานที่ต่างๆ โรงเรียน หรือบ้านในหมู่บ้าน มักอยู่ในพื้นที่ที่จัดสรรให้รัฐอาหรับตามแผนแบ่งแยกของสหประชาชาติ

ในแง่ประชากรศาสตร์ ผู้ถูกคุมขังส่วนใหญ่เป็นชายวัยทำงาน อายุ 15–55 ปี ถูกจัดว่าเป็น “วัยรบ” และได้รับการปฏิบัติราวกับเป็นภัยคุกคาม แม้จะเป็นพลเรือน แต่บันทึกเปิดเผยว่ามี การกวาดล้างที่กว้างขวางกว่า: ชายสูงอายุเกิน 55 ปี (มีบันทึกอย่างน้อย 90 คน), เด็กชายอายุ 10–12 ปี (77 คนอายุต่ำกว่า 15 ปี), ผู้ป่วย (รวมผู้ป่วยวัณโรค) และบางครั้งมีผู้หญิงกับเด็ก ในค่ายอย่างเป็นทางการ พลเรือนปาเลสไตน์คิดเป็น 82–85% มากกว่าทหารอาหรับประจำการหรือเชลยศึกตัวจริงหลายเท่า การจับกุมมักเกิดขึ้นระหว่างการขับไล่จำนวนมาก เช่น ปฏิบัติการดანი กรกฎาคม 1948 ที่ขับไล่ชาวปาเลสไตน์ 60,000–70,000 คนออกจากลุดและรามลา โดยมีชายวัยผู้ใหญ่ถึงหนึ่งในสี่ถูกคุมขัง การกวาดล้างแบบเดียวกันเกิดขึ้นในหมู่บ้านกาสิลี เช่น อัล-บีนา, เดร์ อัล-อาซิด และดินตุรา ระหว่างปฏิบัติการฮิธรา ตุลาคม 1948

วิธีการลักพาตัวเป็นระบบและโหดร้าย: แยกผู้ชายออกจากครอบครัวโดยใช้บัญชีรายชื่อผู้ต้องสงสัยที่เตรียมไว้ล่วงหน้า บังคับให้เดินขบวนท่ามกลางความร้อนจัดโดยไม่ให้น้ำ หรือขนส่งด้วยรถบรรทุกภายใต้การคุ้มกันหนัก หลายคนถูกกล่าวหาว่าเป็น “ผู้ก่อวินาศกรรม” โดยไม่มีหลักฐานหรือการพิจารณาใด ๆ สะท้อนนโยบายการคุมขังตามอำเภอใจเพื่อความมั่นคง การควบคุมประชากร และความต้องการแรงงาน คำบอกเล่าจากผู้รอดชีวิต เช่น มูซา จากกาสิลี บรรยายว่าถูกขับไล่ด้วยปืนจ่อ และมีการยิงชายหนุ่มระหว่างการจับกุม บุคคลที่มีการศึกษาหรือเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น ผู้เข้าร่วมการปฏิวัติอาหรับ 1936–1939 ถูกจับตามองเป็นพิเศษ แม้บางครั้งการมีแนวคิดบางอย่าง (เช่น คอมมิวนิสต์) จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีขึ้นจากการลือลือจากภายนอก

ความโหดร้ายของความจริง: สภาพในค่าย

ชีวิตในค่ายเหล่านี้เต็มไปด้วยความขาดแคลนและการทารุณ ห่างไกลจากมาตรฐานมนุษยธรรม ที่פקודהกลายเป็นสิ่งก่อสร้างเดิมสมัยอาณัติบริติช เต็มที่ล้อมรอบด้วยลวดหนามและหอคอยเฝ้าระวัง หรือโครงสร้างหมู่บ้านปาเลสไตน์ที่ถูกทำลายครั้งหนึ่ง การแออัดเป็นเรื่องปกติ มีชาย 20–30 คนต่อเต็นท์หรือห้องที่ชื้นแฉะและร้อนชื้น นำไปสู่ความยากลำบากในฤดูหนาวเมื่อน้ำซึมเข้ามาใต้ที่นอนชั่วคราวที่ทำจากใบไม้ กระดาษลัง หรือเศษไม้ สุขอนามัยย่ำแย่: ห้องน้ำเปิดโล่ง สิ่งอำนวยความสะดวกในการล้างตัวไม่เพียงพอ และสุขอนามัยที่ไม่ดีทำให้เกิดโรค เช่น วัณโรค อาหารที่แจกมีเพียงเล็กน้อย — ขนบึงวันละ 400–700 กรัมสำหรับผู้ทำงาน เสริมด้วยผลไม้เสีย เนื้อคุณภาพต่ำ และผักหายาก — นำไปสู่ภาวะทุพโภชนาการ นำสู่การจลาจลอย่างรุนแรง ทำให้ความทุกข์ทวิคูณระหว่างการเดินขบวนบังคับและกิจวัตรประจำวัน

การรักษาพยาบาลแทบไม่มี ผู้ป่วยถูกทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการรักษา กลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุและเด็ก ได้รับผลกระทบหนักที่สุด มีผู้เสียชีวิตจากสภาพอากาศหรือบาดแผลที่ไม่ได้รับการรักษา การทารุณเป็นระบบ: การทรมาน การยิงตามอำเภอใจโดยอ้างว่า “พยายามหนี” และการทำให้อับอาย เช่น การบังคับให้ถอดเสื้อผ้าตรวจค้นต่อหน้าชาวคิบบุตซ์ เอบิล บัวเรอร์ ผู้แทนกาชาดระหว่างประเทศ ในรายงานเดือนมกราคม 1949 บรรยายความทุกข์ว่า “เป็นเรื่องเจ็บปวดที่ได้เห็นคนยากจนเหล่านี้ โดยเฉพาะคนชรา ที่ถูกผลักออกจากหมู่บ้านของพวกเขาและถูกใส่ไว้ในค่ายโดยไม่มีเหตุผล ต้องใช้ชีวิตถูกดูหมิ่นใต้เต็นท์ที่เปียกชื้น ห่างจากครอบครัว ผู้ที่ทนสภาพนี้ไม่ได้ก็ตายไป” ผู้คุม ซึ่งรวมถึงอดีตนายทหารอังกฤษและอดีตสมาชิกอิรูกัน รักษาขอบเขตความปลอดภัย ด้วยกิจวัตรประจำวันที่มีการตรวจ การทำงาน และการข่มขู่

ICRC มีบทบาทสำคัญในการเยี่ยมค่ายและบันทึกการละเมิด แต่มีอิทธิพลจำกัดเพียง “การโน้มน้าวทางศีลธรรม” เพราะอิสราเอลมักเพิกเฉยต่อคำเรียกร้องให้ปล่อยตัวหรือปรับปรุง รายงานระบุการประเมินที่หลากหลาย — คำวิจารณ์ในช่วงแรกเกี่ยวกับอาหารและการบังคับ เปลี่ยนเป็นการปรับปรุงด้านสุขอนามัยเล็กน้อยในปลายปี 1948 — แต่ความสับสนระหว่างสถานะพลเรือนกับเชลยศึกยังคงอยู่

การแสวงหาผลประโยชน์ผ่านแรงงาน: โครงสร้างหลักของความต้องการในยามสงคราม

การบังคับใช้แรงงานเป็นหัวใจของจุดประสงค์ของค่าย แสวงหาผลประโยชน์จากผู้ถูกคุมขังเพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่กำลังเกิดขึ้นของอิสราเอล ท่ามกลางการขาดแคลนแรงงานจากการระดมกำลังของชาวยิว งานหนักและอันตราย ทำทุกวันภายใต้การควบคุมด้วยอาวุธ: กวาดล้างสนามรบจากศพ เศษซาก และระเบิดที่ยังไม่ระเบิด ขุดสนามเพลาะและเสริมกำแพงป้องกัน สร้างถนน (เช่น ถนนไปยังเอลิตในเนเกฟ) ตัดหิน ทำการเกษตร ทำความสะอาดที่พักทหารและห้องน้ำ และขนย้ายทรัพย์สินที่ปล้นมาจากบ้านปาเลสไตน์ที่ถูกทำลาย การปฏิเสธนำไปสู่การทรมานหรือการประหารชีวิต อย่างที่ผู้รอดชีวิต ตอฟัก อาหมัด จูบา กานิม เล่าว่า “ใครก็ตามที่ปฏิเสธการทำงานจะถูกยิง พวกเขาบอกว่าเขาพยายามหนี”

สภาพการทำงานเพิ่มความทุกข์ทวิคูณของค่าย: ทำงานทั้งวันในสภาพอากาศสุดขั้ว ด้วยอาหารเพียงเล็กน้อยเป็น “แรงจูงใจ” ผู้แทนกาชาดนามาค เดอ เรอนีเย เรียกมันว่า “กาส” ในเดือนกรกฎาคม 1948 โดยระบุว่าพลเรือนอายุ 16–55 ปีถูกขังเพื่อทำงานที่เกี่ยวข้องกับทหาร ซึ่งละเมิดการห้ามบังคับดังกล่าว คำบอกเล่าอย่างของ มัรวัน อิ

คาบ อัล-เยฮียา จากอุมม์ คาลิด บรรยายการตัดสินใจหนีเมืองด้วยอาหารอันน้อยนิด — มันฝรั่งหนึ่งหัวในตอนเช้าและปลาแห้งครึ่งตัวตอนกลางวัน — สลับกับการถูกทำให้อับอาย แรงงานขยายออกไปนอกค่ายถึงสถานที่อย่างมิกซ์เป รามอน มีส่วนโดยตรงต่อความพยายามในสงครามและการสร้างรัฐ

นักประวัติศาสตร์อิสราเอล เบนนี มอร์ริส ในหนังสือ **The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited** กล่าวถึงการคุมขังเหล่านี้อย่างสั้นๆ ระบุว่าชาวปาเลสไตน์จากพื้นที่อย่างลอดและรามลาถูกกักไว้เพื่อคัดกรองและถูกใช้ในงานเกษตร งานบ้าน และสนับสนุนทางทหารจนกว่าจะถูกปล่อยหรือขับไล่ แต่เขานำเสนอให้เป็นมาตรการรักษาความปลอดภัยชั่วคราวท่ามกลางความโกลาหล ลดทอนความรุนแรงของการแสวงหาผลประโยชน์อย่างเป็นทางการเป็นระบบเมื่อเทียบกับแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนปาเลสไตน์

การละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ: การฝ่าฝืนที่ชัดเจน

แนวปฏิบัติดังกล่าวขัดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่กำลังเกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาเจนีวา 1929 ว่าด้วยเชลยศึก และกฎระเบียบเฮก 1907 ซึ่งมีอิทธิพลต่อมาตรฐานปี 1948 การลักพาตัวตามอำเภอใจและการคุมขังโดยไม่มีกำหนดโดยไม่ตั้งข้อหาละเมิดการคุ้มครองจากการถ่ายโอนโดยบังคับ (ต่อมาบัญญัติในอนุสัญญาเจนีวา IV มาตรา 49) และกำหนดให้ต้องปฏิบัติอย่างมนุษยธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ การบังคับใช้แรงงาน โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับทหาร เช่น ขุดสนามเพลาะหรือกำจัดระเบิด ละเมิดมาตรา 31 ของอนุสัญญา 1929 ที่ห้ามงานที่ช่วยเหลือปฏิบัติการของศัตรูหรือเสี่ยงต่อชีวิต

สภาพในค่าย — อาหาร สุขอนามัย และการรักษาพยาบาลที่ต่ำกว่ามาตรฐาน — ขัดกับข้อกำหนดเรื่องการจัดสรรอาหารที่เพียงพอเพื่อรักษาสุขภาพ (อนุสัญญา 1929 มาตรา 11) และการตรวจสุขภาพรายเดือน (มาตรา 15) ICRC ประท้วงซ้ำแล้วซ้ำเล่าว่าเป็นการละเมิด แต่การที่อิสราเอลไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งได้รับการหนุนหลังจากมหาอำนาจตะวันตก ทำให้การแทรกแซงไร้ผล การกระทำเช่นนี้ รวมถึงการใช้พลเรือนในงานอันตราย วันนี้จะถือเป็นอาชญากรรมสงครามตามกฎหมายโรม ทำให้ความขัดแย้งยังคงมีเงากฎหมายยาวนาน

มรดกและการไตร่ตรอง

การคุมขังพลเรือนปาเลสไตน์ในช่วง 1948–1955 ยังคงเป็นด้านที่ังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอของนักบวช ถูกบดบังด้วยการขับไล่จำนวนมาก จากผู้ถูกคุมขังกทั้งหมด 78% (ราว 6,700 คน) ถูกขับไล่ในฐานะ “ตัวประกัน” ในการเจรจาสงบศึกและถูกห้ามกลับ ขณะที่คนอื่นๆ ถูกปล่อยเป็นระยะ เหตุการณ์นี้ไม่เพียงก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน แต่ยังมีส่วนทำให้เกิดบาดแผลข้ามรุ่นและวิกฤตผู้ลี้ภัย วันนี้ ขณะที่การถกเถียงเรื่องความรับผิดชอบทางประวัติศาสตร์ยังดำเนินต่อไป การยอมรับค่ายเหล่านี้ผ่านเอกสารที่ปลดล็อกความลับช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ครบถ้วนมากขึ้นเกี่ยวกับต้นกำเนิดของความขัดแย้ง การเผชิญหน้ากับการละเมิดเหล่านี้จะช่วยให้สังคมต่างๆ มุ่งสู่การปรองดองที่ขึ้นอยู่กับความยุติธรรมและบรรทัดฐานระหว่างประเทศ

อ้างอิง

1. Abu Sitta, Salman, and Terry Rempel. “The ICRC and the Detention of Palestinian Civilians in Israel’s 1948 POW/Labor Camps.” **Journal of Palestine Studies** 43, no. 4 (2014): 11–38.
https://www.researchgate.net/publication/279227552_The_ICRC_and_the_Detention_of_Palestinian_Civilians_in_Israel%27s_1948_P
2. Morris, Benny. **The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited**. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
<https://www.cambridge.org/core/books/birth-of-the-palestinian-refugee-problem-revisited/8AE72A6813CEA7DDDE8F9386313F0D97>
3. International Committee of the Red Cross (ICRC). Declassified Archives on 1948 Conflicts. อ้างอิงใน:
<https://www.jstor.org/stable/10.1525/jps.2014.43.4.11>
4. Zochrot. “Remembering the Prisoners of War Camps.” Booklet, 2024. https://www.zochrot.org/publication_articles/view/56542/en?_Remembering_the_Prisoners_of_War_Camps
5. Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War (1929). <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gc-pow-1929>
6. Geneva Convention (III) Relative to the Treatment of Prisoners of War (1949). <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gcii-1949>
7. “From our archives: protecting prisoners and detainees.” ICRC. <https://www.icrc.org/en/document/150-years-humanitarian-action-protecting-prisoners-and-detainees>
8. Al-Awda. “On Israel’s little-known concentration and labor camps in 1948-1955.” October 19, 2014. <https://al-awdapalestine.org/2014/10/on-israels-little-known-concentration-and-labor-camps-in-1948-1955/>